

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

КУЛЬТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ХХІ СТОЛІТТЯ

**Матеріали всеукраїнської науково-теоретичної
конференції молодих учених**

22–23 квітня 2021 р.

Харків, ХДАК, 2021

науково-методичному центру мережі освітянських бібліотек країни слід створити Координаційну раду з представників усіх типів бібліотек освітянської мережі (університетських, системи післядипломної педагогічної освіти, бібліотек установ НΠΑН України), розподілити обов'язки щодо їх активної участі в реалізації перспективних завдань реформування освітянського наукового простору в умовах глобальної цифровізації суспільства, якому в наступному десятиріччі необхідно буде обслуговувати впровадження технологій Індустрії 4.0.

О. В. Куц

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОСЛУГ МЕДИЧНИХ БІБЛІОТЕК ПІД ВПЛИВОМ ЗМІН СЕРЕДОВИЩА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Основна роль медичних бібліотек суттєво не змінилася, але змінилося середовище, у якому вони діють, та інструменти, які використовуються для виконання завдань. Майбутня життєздатність та затребуваність бібліотеки залежить від її готовності вийти за межі своїх традиційних функцій, зручних ніш і зосередитися на більших, системних цілях та баченнях.

Для розуміння сучасних трансформаційних змін медичної галузі важливе розуміння середовища, у якому буде функціонувати бібліотека: необхідно усвідомлювати поточні події, тенденції майбутнього розвитку та інформаційні потреби основних груп споживачів інформації.

Основу концептуальної моделі якісно нового середовища охорони здоров'я, яку запропонувала дослідник з бібліотекознавства та медичної інформатики Ана D. Cleveland, утворюють інформація та технології, що впливають на три базові сфери: клінічну практику, споживачів медичної допомоги та наукові дослідження в медичній галузі (Рисунок 1). На складові цієї моделі діють фактори зовнішньої та внутрішньої підсистем глобального середовища охорони здоров'я, визначаючи зміни, які визначають особливості інформаційних потреб споживачів медичної інформації. На схемі представлені сучасні тенденції розвитку середовища охорони здоров'я, які згодом можуть змінитися. Цю модель слід взяти за основу для трансформації системи інформаційних продуктів та послуг медичних бібліотек, щоб підвищити їх значення як інформаційних посередників у галузі охорони здоров'я.

Під впливом трансформацій середовища охорони здоров'я медичні бібліотеки мають бути готовими до виконання таких нових завдань:

- системного задоволення інформаційних потреб медичної науки, освіти та практики;
- розуміння особливостей інформаційних потреб споживачів медичної допомоги та готовність до їх оперативного та всебічного задоволення;
- моніторинг нових зрушень у біомедичних дослідженнях, готовність до активного задоволення потреб дослідників по всьому світу;
- розуміння впливу глобального доступу до інформації на бібліотечне обслуговування;
- опанування цифрових технологій бібліотечного обслуговування та використання їх для найкращого задоволення потреб користувачів.

У відповідь на виклики, спричинені сучасними ускладненнями середовища охорони здоров'я та його стрімкою цифровізацією, медичні бібліотеки прагнуть

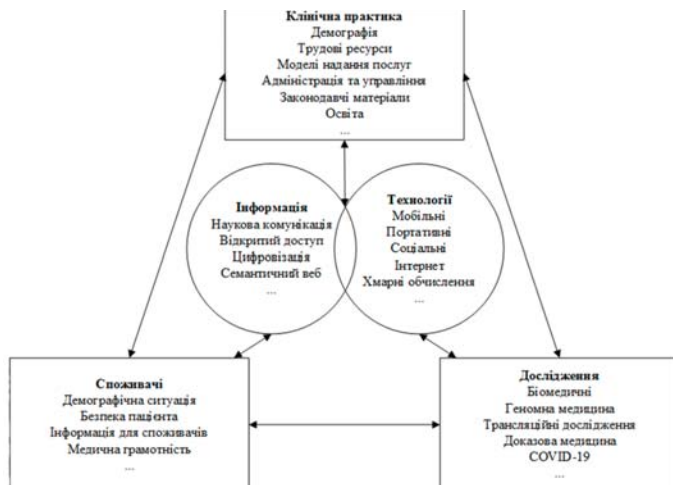

Рисунок 1. Сучасна модель середовища охорони здоров'я

бути в тренді, опановуючи нові послуги, беруть на себе більш розширені ролі, наприклад:

- підтримка досліджень у галузі медичних наук, агрегування інформаційних ресурсів з актуальних біомедичних проблем (наприклад, ресурси Національної бібліотеки з медицини США (NLM) для дослідників медичної генетики: GenBank, BLAST, RefSeq, Geneta in.);
- підтримка Open Science, руху за те, щоб зробити наукові дослідження та дані доступними для всіх (наприклад, поширення інформації про відкриті ресурси; підтримка ініціатив NLM з відкритого набору даних досліджень COVID-19);
- управління даними досліджень, розробка та підтримка інституційних сховищ, платформ для управління даними (створення нового середовища для наукової комунікації та поліпшення якості наукових біомедичних досліджень, кураторство даними досліджень);
- підтримка публікаційної активності дослідника (пошук видань для публікації, підтримка авторських профілів тощо);
- допомога дослідникам з питань інтелектуальної власності;
- підтримка доказової медицини (розробка стратегій пошуку, оцінки й доведення доказів; участь у дослідженнях з використанням принципів доказової медицини, включаючи збір, перевірку та оцінку документів і доказів, проведення мета-аналізу, написання систематичних оглядів релевантних наукових досліджень);
- підвищення інформаційної грамотності медичних працівників (розробка та проведення семінарів, курсів, тренінгів);
- покращення інформаційної грамотності населення в галузі охорони здоров'я; поінформованість громадськості, надання доступу до високоякісної медичної інформації; підтримка ініціатив з пропаганди здоров'я (наприклад: ресурс NLM «MedlinePlus» забезпечує пацієнтів та

населення якісною та зрозумілою інформацією для немедичних фахівців; поширення бібліотеками надійної інформації з COVID-19).

Здоров'я є вкрай важливим і навіть вирішальним чинником у досягненні якісного рівня життя людей. Для якісного медичного обслуговування населення потрібна ефективна система його інформаційної підтримки, основою якої є мережа медичних бібліотек. Інформаційне забезпечення галузі охорони здоров'я бібліотеками — це важлива частина процесу надання медичної допомоги. Сучасні медичні бібліотеки мають можливості сприяти підвищенню якості та ефективності охорони здоров'я, освіти й досліджень. Вітчизняним бібліотекам слід активніше досліджувати досвід зарубіжних колег та скористатися можливостями, які відкриває їм сучасне середовище охорони здоров'я та медичної інформатики.

В. В. Гуменчук

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК: ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ

Динамічні соціальні перетворення, які відбуваються в Україні під впливом глобальної цифровізації, з одного боку, змінюють роль сучасних інформаційних технологій у реалізації інклюзивних проєктів, які роблять світ доступним для людей з порушенням зору, а з іншого, актуалізують проблематику дослідження різних аспектів покращення інформаційно-бібліотечного обслуговування незрячих та слабозорих.

Сучасне вітчизняне бібліотекознавство характеризує студії зі стратегій, моделей, основних принципів і напрямів діяльності бібліотечної галузі, фундаментальним завданням якої є формування консолідованого науково-освітньо-культурного простору в умовах становлення інформаційного суспільства XXI ст. Алетеоретико-прикладні питання залучення мультимедійних технологій у діяльності українських бібліотек для користувачів з особливими потребами як важливого складника зближення національної бібліотечної справи із досвідом Європейського Союзу, що сприятиме інтегруванню України в єдиний інформаційний простір, залишаються на маргінесі наукових досліджень і потребують негайного вивчення.

Кропіткий пошук, максимально повне виявлення документального масиву, достеменне опрацювання та опанування різної жанрово-видової інформації сприяло формуванню джерельної бази дослідження щодо адаптації роботи книгозбірень до умов інформаційного суспільства XXI ст., вироблення комплексної платформи цифрового бібліотечного контенту й просування стратегій відкритого доступу до нього користувачам з обмеженими можливостями. Здійснена систематизація достатньо репрезентативної актуалізованої джерельної бази, яка є цілісною системою відкритого типу, дозволила репрезентувати такі підсистеми:

1. Нормативно-правове забезпечення організації діяльності бібліотек незрячих і слабозорих та запровадження мультимедійних технологій інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів з особливими потребами. Ця підсистема включає різні групи документів. 1.1. Насамперед, міжнародні акти та документи з питань правового регулювання взаємодії бібліотек (UNESCO, IFLA, LIBER, AALL, WLIC та WSIS). 1.2. Національна

<i>Є. В. Забіянов</i> КРАЄЗНАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ	227
<i>Г. В. Колоскова</i> ВНУТРІШНІЙ ТА ЗОВНІШНІЙ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	228
<i>Н. М. Міщанин</i> ЗАВДАННЯ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ В УМОВАХ РОЗБУДОВИ ДОСЛІДНИЦЬКО-ІННОВАЦІЙНОГО ТИПУ СУСПІЛЬСТВА	229
<i>О. В. Куц</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОСЛУГ МЕДИЧНИХ БІБЛІОТЕК ПІД ВПЛИВОМ ЗМІН СЕРЕДОВИЩА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	231
<i>В. В. Гуменчук</i> МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК: ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ	233
<i>А. А. Ладика</i> ІННОВАЦІЙНІ МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЗАРУБІЖНИХ БІБЛІОТЕКАХ	235
<i>Н. С. Тюркеджі</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ В УКРАЇНСЬКИХ ДОКУМЕНТНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ СТРУКТУРАХ	235
<i>М. В. Іванова, О. З. Клименко</i> ЗАКОНОДАВЧІ ІНІЦІАТИВИ, СПРЯМОВАНІ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ОСІБ ІЗ ВАДАМИ ЗОРУ ДО АДАПТОВАНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО РЕСУРСУ	236
<i>Ю. В. Сисова</i> ФАНДРАЙЗИНГ ЗА КОРДОНОМ: ДОСВІД БРИТАНСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ	239
<i>М. О. Шевченко</i> КРАУДСОРСИНГ У ВІДБОРІ ДОКУМЕНТІВ ТА ФОРМУВАННІ ЦИФРОВОГО КОНТЕНТУ ДОКУМЕНТНОЇ СПАДЩИНИ	241
<i>В. О. Афанасьєв</i> ФОРСАЙТ ЯК ПРОГНОСТИЧНИЙ МЕТОД ДЕРЖАВНОГО НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ	242
<i>А. В. Коваленко</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ОГЛЯДІВ	242
<i>Чень Цзеген</i> КНИЖКОВІ ВИСТАВКИ-ЯРМАРКИ В СИСТЕМІ КНИГОРОЗПОВСЮДЖЕННЯ КНР	244
<i>Є. В. Рубанова</i> СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ БІБЛІОТЕКАРІВ У ХДАК 1990-2020 РР.: ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ	247
<i>В. В. Касьян</i> ПІДГОТОВКА ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТОЛОГА ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 029 «ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА» В ПРОБЛЕМНОМУ ПОЛІ ФАХОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	248
<i>К. І. Трощина</i> ТЕРМІН «ІНФОРМАЦІЯ» ТА ЙОГО СИНОНІМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ХІХ СТОЛІТТЯ	249
<i>О. О. Іарачковська, К. О. Тимофєєва</i> ПИСЬМЕННИЦЬКИЙ ЕПІСТОЛЯРІЙ ЯК ЦІННИЙ НОСІЙ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ	251
<i>D. Mudrak</i> ART THERAPY AS ONE OF THE METHODS OF MAINTAINING MENTAL HEALTH	253
<i>Н. О. Костенко</i> ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ АВТОРСЬКОЇ ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ ПРОГРАМИ З ЕКОЛОГІЧНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ	254